

цѣлата Илияда само веднажъ се обръща внимание на нея, само веднажъ се сѣща поетътъ, че освенъ Агамемнонъ, Ахилъ, Одисей, Хекторъ има и други милиони сжщества, отъ които всѣко едно може би сжщо тѣй страда, ликува или желае. И то, вижте, по какъвъ начинъ и въ какъвъ видъ. Единственъ Терзитъ²⁴ зароптава и иска своето и за себе си, и за народа. Но той — за наказане зарадъ дързостта си — ето какъ бива представенъ отъ поета. Той билъ най-грозниятъ отъ Ахайцитѣ, които били дошли предъ Троя; кривокракъ и куцъ, гърбавъ и прегънатъ къмъ гърдитѣ; на врата му кацнала една дългнеста глава, по нея само нѣколко косъма²⁵. И неговата речъ била нахална, мръсна, подла до отвращение. Сжщо, разбира се, и неговитѣ мисли и неговитѣ желанія. Такъвъ човѣкъ — а той е единствениятъ човѣкъ изъ народа въ цѣлата Илияда — такъвъ човѣкъ не заслужава сериозно да се третира, а само тѣй, както го рисува поетътъ, иначе крайно справедливиятъ Омиръ. Ето защо и Одисей грубо взима тоягата и му ударя нѣколко за смѣхъ и веселие на цѣлия народъ. Не само за веселие и смѣхъ, а сжщиятъ тоя народъ, отъ когото произлиза Терзитъ и чийто тълмачъ се стреми да бжде той, пѣкъ и е, сжщиятъ този народъ, казвамъ, отива до тамъ въ своето себенесъзнание и себенежитане, щото тържествува и величае Одисея за боя, който самъ е получилъ въ лицето на Терзита²⁶.

Такова бѣ времето на епоса, съ такива пѣсни бѣ и поезията. Народъ каточе не сжществувахе.

Но той бѣ вече на порастване. Той стана мжжъ и дигна бунтъ. И всички омировски монархии се сринаха отъ основи въ цѣла Гърция. Заедно съ политическата революция бѣ избухнала и революцията въ духоветѣ. Веднага настъпи анархия. И за да се премахне тя, за да се турне единъ редъ въ нѣщата, трѣбваше сериозна работа на всички единици. Сжщата революция избухна и въ литературата. И омировскиятъ епосъ, заедно съ омировскитѣ монархии, пропадна въ мрака. Той бѣ съвсемъ отживѣлъ²⁷. Хората отъ народа заживѣха свой сериозенъ личенъ животъ. Частнитѣ интереси и частната инициатива личеха въ всичко. Никакви мечти за златното минало не занимаваха никого, никакви герои, никакви вече богове не се чуваха отъ никой поетъ. И предцитѣ и гигантитѣ, изгнили лежаха, забравени въ своитѣ гробове,